

Анотації

На современном этапе в спорте высших достижений эффективное управление процессом спортивной подготовки бегуний на средние дистанции не может осуществляться без анализа и коррекции соревновательной деятельности бегуний, выявления особенностей пространственно-временных характеристик преодоления соревновательной дистанции. Задача исследования – определить пространственно-временные характеристики бегуний на средние дистанции высокой квалификации в предварительных забегах и финале соревнований в беге на 800 м. Определены пространственно-временные характеристики бегуний на средние дистанции высокой квалификации в процессе выполнения соревновательного упражнения, как в целом, так и по участкам дистанции 800 м: 0–200 м, 200–400 м, 400–600 м, 600–800 м. У большинства бегуний на средние дистанции максимальная скорость преодоления дистанции в предварительных забегах и в финале соревнований достигается в основном на первом 200-метровом отрезке, постепенно снижается на протяжении дистанции и минимального значения достигает на отрезке 400–600 м, незначительно возрастает на отрезке 600–800 м.

Ключевые слова: кинематические характеристики, соревнования, средние дистанции.

Тетяна Самоленко. Просторово-часові характеристики бігунок високої кваліфікації на середні дистанції. На сучасному етапі в спорті вищих досягнень ефективно керування процесом спортивної підготовки бігунок на середні дистанції не може здійснюватися без аналізу та корекції змагальної діяльності бігунок, виявлення особливостей просторово-часових характеристик подолання змагальної дистанції. Завдання дослідження – визначити просторово-часові характеристики бігунок на середні дистанції високої кваліфікації в попередніх забігах та фіналі змагань із бігу на 800 м. Визначено просторово-часові характеристик бігунок високої кваліфікації в процесі виконання змагальної вправи як у цілому, так і за ділянками дистанції 800 м: 0–200 м, 200–400 м, 400–600 м, 600–800 м. У більшості бігунок на середні дистанції максимальна швидкість подолання дистанції в попередніх забігах й у фіналі змагань досягає в основному на першому 200-метровому відрізку, поступово знижується протягом дистанції та мінімального значення набуває на відрізку 400–600 м, незначно зростає на відрізку 600–800 м.

Ключові слова: кінематичні характеристики, змагання, середні дистанції.

Tatiana Samolenko. Spatio-Temporal Characteristics of Women-Runners of High Qualification on Middle Distances. On modern stage in sport of higher achievements effective management of the process of sport preparation of women-runners of high qualification on middle distances cannot come true without an analysis and correction of competition activity of runners, exposure of features of spatio-temporal characteristics of overcoming of competition distance. Research task – to define spatio-temporal descriptions of women-runners of high qualification in preliminary heats and finale of competitions at runs on 800 meters. Spatio-temporal characteristics of women-runners of high qualification on middle distances are certain in the process of implementation of competition exercise, both on the whole and on the areas of distance 800 meters: 0–200 m, 200–400 m, 400–600 m, 600–800 m. At majority of runners-women high speed of overcoming of distance in preliminary heats and in the finale of competitions is arrived at mainly on the first 200-meter segment, gradually goes down during distance and minimum value arrives at a 600 m on the segment of 400–600 m, increases on a segment of 600–800 m.

Key words: spatio-temporal characteristics, competition, middle distance.

УДК 796.332.015.8

Іван Стасюк

Показники змагальної діяльності висококваліфікованих гравців у футболі

Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка (м. Кам'янець-Подільський)

Постановка наукової проблеми та її значення. Аналіз останніх досліджень. Футзал – спортивна гра, яка швидко прогресує. Із кожним роком вона стає все популярнішою. Регулярно проводяться чемпіонати світу та Європи, клубні кубки Європи й ін. На Україні футзал – також доволі популярний і розвинутий вид спорту. Про це свідчить як постійна участь у фінальній частині збірної України на європейських і світових чемпіонатах, так і проведення регулярних змагань різного рівня в державі.

Виходячи з вищенаведеного, ця гра на Україні розвивається, що спонукає до розробки науково-методичних підходів щодо управління підготовкою гравців у футболі. Одним з основних шляхів управління є обстеження й розробка методики для вдосконалення змагальної діяльності. Проблемою обстеження змагальної діяльності у футболі займалися В. М. Костюкевич [6], Г. А. Лісенчук [7],

В. М. Шамардін [9], у баскетболі – С. Защук [4], у волейболі – Г. Коробейников, Ю. Радченко [5]. Однак у футзалі обстеження змагальної діяльності на сьогодні практично не проводили, що дає змогу зазначену проблему вважати достатньо актуальною.

Викладене вище спонукало до визначення мети нашого дослідження й постановки завдань для її розв'язання.

Завдання дослідження – визначити структуру змагальної діяльності збірної команди України та проаналізувати техніко-тактичні дії гравців збірної команди України.

У процесі дослідження використовували педагогічні та математико-статистичні методи. За напрямом робота носила констатувальний характер.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Еталоном спортивної майстерності на Україні є гравці національної збірної. Тому обрано проведення дослідження змагальної діяльності під час виступу нашої команди на чемпіонаті Європи 2012 р. в Хорватії. Збірна України провела три поєдинки: на груповому етапі зустрілася зі збірними Словенії та Іспанії, в ¼ фіналу – із господарями – Хорватією (Словенія – Україна 3:6; Іспанія – Україна 4:1; Хорватія – Україна 1:1 (пен. 3:1)).

Сама структура дослідження складалася з трьох етапів. На першому етапі, переглядаючи відео-запис гри, фіксували кількісні та якісні показники виконання технічних елементів гравцями команди через запис їх на диктофон [6;7]. До технічних елементів ми віднесли зупинки м'яча, передачу м'яча (утримувальні, розвивальні, загострювальні), ведення м'яча, обведення суперника, відбір м'яча, перехоплення м'яча й удари у ворота. Крім цього, передачі та зупинки м'яча ми розділили на режими координаційної складності:

- перший режим координаційної складності (1-й РКС) – технічний елемент виконується на місці або на зручній швидкості пересування;
- 2-й РКС – технічний елемент виконується в русі з обмеженням у просторі та часі;
- 3-й РКС – технічний елемент виконується в боротьбі із суперником [8].

На другому етапі йшло розшифрування, тобто перенесення звукових символів із диктофона в протокол обліку технічних елементів. Третій, завершальний, етап носив суто математичний характер, де відбувалось обчислення показників змагальної діяльності.

Проаналізовано кожну з трьох ігор, яку провела наша збірна на чемпіонаті Європи (табл. 1). У грі Хорватія–Україна фіксували технічні елементи тільки основного часу. Із цієї таблиці можна зробити висновок, що в кожній грі показники ТТД (техніко-тактичних дій) різняться. Так, у грі зі словенцями здійснено 811 ТТД, з іспанцями – 953 ТТД, із хорватами – 1054 ТТД.

Таблиця 1

Показники змагальної діяльності збірної команди України з футзалу в кожній грі на чемпіонаті Європи 2012 р.

Технічні елементи	Режим координ. складності	I тайм			II тайм			Усього за гру			
		Словенія	Іспанія	Хорватія	Словенія	Іспанія	Хорватія	Словенія	Іспанія	Хорватія	
Зупинки	1 РКС	35/0	62/0	114/0	78/0	149/0	92/0	113/0	211/0	206/0	
	2 РКС	24/0	31/2	34/0	39/0	36/0	46/0	63/0	67/0	80/0	
	3 РКС	29/15	21/8	23/3	30/7	24/6	23/2	59/22	45/14	46/5	
Передачі	утримувальні	1 РКС	17/0	23/1	45/0	40/1	47/0	40/0	57/1	70/1	85/0
		2 РКС	22/1	26/0	33/0	25/0	34/0	34/0	47/1	60/0	77/0
		3 РКС	11/0	13/2	21/0	22/0	19/1	14/0	33/0	32/3	35/0
	розвивальні	1 РКС	22/0	54/1	61/0	44/0	94/0	56/0	66/0	148/1	117/0
		2 РКС	37/7	33/6	44/4	32/2	33/5	56/6	69/9	66/11	100/10
		3 РКС	25/11	23/7	23/9	20/8	19/5	33/13	45/19	42/12	56/22
	загострені	1 РКС	1/0	1/1	1/0	5/1	3/2	7/3	6/1	4/3	8/3
		2 РКС	3/1	5/1	6/3	10/5	11/6	6/3	13/6	16/7	12/6
		3 РКС	5/1	3/2	7/3	6/2	3/2	6/3	11/3	6/4	13/6
Ведення м'яча		22/1	35/6	42/4	61/2	51/0	54/0	83/3	86/6	96/4	
Обведення суперника		6/5	3/1	12/5	13/5	3/1	10/4	19/10	6/2	22/9	
Відбір м'яча		11/6	6/1	12/1	13/4	6/1	13/2	24/10	12/2	25/3	
Перехоплення м'яча		37/16	40/21	19/8	38/11	24/11	27/9	75/27	64/32	46/14	
Удари у ворота		12/5	11/4	13/6	16/4	7/1	17/6	28/9	18/5	30/12	

Таблиця 2

Зведений протокол (середні дані) техніко-тактичних дій гравців збірної України

Технічні елементи	Режим координаційної складності	I тайм			II тайм			Усього за гру		
		кількість Т. Е.	усього за тайм	співвідношення Т. Е. до ТТД тайму	кількість Т. Е.	усього за тайм	співвідношення Т. Е. до ТТД тайму	кількість Т. Е.	усього за тайм	співвідношення Т. Е. до ТТД гри
Зупинки	1 РКС	70,3/0	124,2/9,2	30,6	106,3/0	172,2/5	32,5	176,6/0	296,4/14,2	31,7
	2 РКС	29,6/0,6						69,6/0,6		
	3 РКС	24,3/0,6						49,9/13,6		
утримувальні	1 РКС	28,3/0,3	70,3/1,2	17,3	42,3/0,3	91,6/0,6	17,3	70,6/0,6	161,9/1,8	17,3
	2 РКС	27/0,3						31/0		
	3 РКС	15/0,6						18,3/0,3		
розвивальні	1 РКС	45,6/0,3	107,2/14,9	13,9	64,6/0	128,9/12,9	24,4	110,2/0,3	236,1/27,8	25,3
	2 РКС	38/5,6						40,3/4,3		
	3 РКС	23,6/9						24/8,6		
загострювальні	1 РКС	1/0,3	10,6/3,9	36,3	5/2	19/8,9	3,6	6/2,3	29,6/12,8	3,2
	2 РКС	4,6/1,6						9/4,6		
	3 РКС	5/2						5/2,3		
Ведення м'яча			33/3,6	8,1		55,3/0,6	10,5		88,3/4,2	9,4
Обведення суперника			7/3,6	1,7		8,6/3,3	1,6		15,6/6,9	1,6
Відбір м'яча			9,6/2,6	2,4		10,6/2,3	2		20,2/4,9	2,2
Перехоплення м'яча			32/15	7,9		29,6/10,3	5,6		61,6/25,3	6,6
Удар у ворота			12/5	3		13,3/4,6	2,5		25,3/8,6	2,7
ТТД			405,9			529,1			935	

Якщо проаналізувати змагальну діяльність у цілому виступу збірної команди України на чемпіонаті Європи 2012 р., то ми отримали такі результати: у середньому за гру виконано 935 ТТД, із них на перший тайм припадає 405,9 ТТД, на другий – 529,1 ТТД (табл. 2). Найбільший обсяг від усіх ТТД припадає на передачі м'яча – 427,6 (45,8 %), серед яких переважають передачі розвивального характеру – 236,1 (25,3 %), утримувальних – 161,9 (17,3 %) і загострювальних – 29,6 (3,2 %). Наступним показником серед усіх ТТД є зупинки м'яча – 296,4 (31,7 %). Найбільше зупинок виконано в 1 РКС – 176,6, в 2 РКС – 69,6 і в 3 РКС – 49,9. Усі наступні технічні елементи значно поступаються передачам і зупинкам м'яча. Так, ведення м'яча виконують 88,3 (9,4 %), перехоплень м'яча – 61,6 (6,6 %), ударів у ворота – 25,3 (2,7 %), відборів м'яча – 20,2 (2,2 %) і найменше припадає на обведення суперника – 15,6 (1,6 %).

Висновки. Структуру змагальної діяльності збірної команди України з футзалу складають передачі м'яча – 45,8 %, зупинки м'яча – 31,7 %, ведення м'яча – 9,4 %, перехоплення м'яча – 6,6 %, удари у ворота – 2,7 %, відбори м'яча – 2,2 %, обведення суперника – 1,6 %. Показники змагальної діяльності збірної команди України можуть слугувати еталоном рівня виконання ТТД у грі, а це, зі свого боку, дасть змогу більш ефективно керувати тренувальним процесом.

Перспективи подальших досліджень. Подальше дослідження цієї проблеми дасть змогу розробити модельні тренувальні завдання для вдосконалення техніко-тактичної майстерності гравців.

Список використаної літератури

1. Андреев С. Н. Мини-футбол в школе / С. Н. Андреев, Э. Г. Алиев. – М. : Сов.спорт, 2006. – 224 с.
2. Андреев С. Н. Мини-футбол : метод. пособие / С. Н. Андреев, В. С. Левин. – Липецк : ГУ РОГ “Липецкая газета”, 2004. – 496 с.
3. Бріскін Ю. Компонент результативності змагальної діяльності у веслуванні на каное / Ю. Бріскін, М. Пітин, Т. Тимчій // Спортивний вісник Придніпров'я. – 2008. – № 3–4. – С. 122–124.
4. Защук С. Моделювання системи ефективності змагальної діяльності при швидкому прориві у баскетболістів високої кваліфікації / С. Защук // Теорія і методика фізичного виховання і спорту. – 2005. – № 2–3. – С. 11–16.
5. Коробейніков Г. Аналіз техніко-тактичних дій членів молодіжної збірної команди України на чемпіонаті світу з волейболу 2007 року / Г. Коробейніков, Ю. Радченко // Теорія і методика фізичного виховання і спорту. – 2008. – № 7. – С. 16–17.
6. Костюкевич В. М. Управление тренировочным процессом футболистов в годичном цикле подготовки / Костюкевич В. М. – Винница : Планер, 2006. – 683 с.
7. Лисенчук Г. А. Управление подготовкой футболистов / Лисенчук Г. А. – Киев : Олимпийская лит., 2003. – 271 с.
8. Стасюк І. Контроль змагальної діяльності гравців у футзалі / І. Стасюк // Фізична культура, спорт та здоров'я нації : зб. наук. пр. – Т. 2. – Вип. 8. – Вінниця, 2009. – С. 137–142.
9. Шамардин В. Н. Моделирование подготовленности квалифицированных футболистов / Шамардин В. Н. – Днепропетровск : Пороги, 2002. – 201 с.
10. Якимичин І. Класифікація ударів по м'ячу у міні-футболі / І. Якимичин // Спортивний вісник Придніпров'я. – 2008. – № 7. – С. 16–18.

Анотації

У статті наведено результати дослідження змагальної діяльності збірної команди України на чемпіонаті Європи 2012 р. з футзалу, що проходив у Хорватії. Описано специфіку методики дослідження, визначено структуру техніко-тактичних дій висококваліфікованих гравців у футзалі, подано результати ТТД кожної гри нашої збірної в першому й другому таймах, а також показники (середні дані) змагальної діяльності національної команди України під час усього чемпіонату Європи.

Ключові слова: змагальна діяльність, техніко-тактичні дії, структура, тренувальний процес.

Іван Стасюк. Показатели соревновательной деятельности высококвалифицированных игроков в футзале. В статье представлены данные исследования соревновательной деятельности сборной команды Украины на чемпионате Европы 2012 г. по футзалу, который проходил в Хорватии. Описывается специфика методики исследования, определена структура технико-тактических действий высококвалифицированных игроков в футзале, представлены показатели ТТД каждой игры нашей сборной в первом и втором таймах, а также показатели (средние данные) соревновательной деятельности национальной команды Украины во время всего чемпионата Европы.

Ключевые слова: соревновательная деятельность, технико-тактические действия, структура, тренировочный процесс.

Ivan Stasiuk. Indicators of Competitive of Highly Qualified Players in Futsal. The article presents data of research of competitive activity of Ukrainian team in European Futsal Championship 2012, held in Croatia. We describe specific research methodology, structure of technical and tactical moves of highly qualified players, technical and tactical sides of every game of our team during the first and second times and also average result of competitive activity of Ukrainian national team during the whole European championship is shown.

Key words: competitive activity, technical and tactical action, structure, training process.

УДК 796.058

Вікторія Супрунович

Вплив показників тактичного мислення на ефективність ігрової діяльності футболісток із різним рівнем нейродинамічних функцій

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького (м. Черкаси)

Постановка наукової проблеми та її значення. Тенденції розвитку сучасного футболу вказують на необхідність пошуку шляхів оптимізації тренувального процесу та підвищення ефективності управління ігровою діяльністю футболістів, зокрема за рахунок урахування показників тактичного мислення [3; 6].

У дослідженнях С. В. Малиновського [5], М. С. Полішкіса [6], D. Memmert [9] розглядалися питання тактичного мислення футболістів у різних аспектах, проте фактично відсутні дослідження впливу динаміки показників тактичного мислення на ефективність ігрової діяльності футболістів із різним рівнем нейродинамічних функцій.

Вивчення цих проблем набуває особливого значення в контексті пошуку ефективних шляхів техніко-тактичної підготовки гравців з огляду на особливості ігрової діяльності сучасних футболістів [3; 9].

Аналіз останніх досліджень і публікацій із цієї проблеми. У результаті аналізу відомих досліджень Ж. Л. Козіної [1], А. Моран [10] встановлено, що мислення – результат складної взаємодії великої кількості фізіологічних і психологічних функцій, до структури якого входять процеси сприйняття, аналізу, синтезу та прийняття рішення. Крім того, мислення тісно взаємопов'язано з психофізіологічними процесами сприйняття інформації, уваги, пам'яті та нейродинамічними функціями. Проте ця проблема в спортивній діяльності лише частково розкрита дослідженнями В. С. Лизогуба [2], М. В. Макаренка [4], С. В. Малиновського [5], А. Моран [10].

Поняття тактичного мислення у футболі розглядалось у наукових роботах, що дало змогу визначити різні підходи до його трактування. Спираючись на дослідження Ж. Л. Козіної [1], М. С. Полішкіса [6], Л. С. Фролової, І. Д. Глазиріна [8], на нашу думку, тактичне мислення можна розглядати як більш високий рівень оперативного, ігрового, ситуативного, оскільки для його прояву характерним є вміння планувати власну діяльність, передбачати розвиток ігрових ситуацій, реагувати не на останню дію суперника, а аналізувати логічний ланцюг діяльності.

На думку Ж. Л. Козіної [1], D. Memmert [9] тактичне мислення в ігровій діяльності проявляється в умінні аналізувати, структурувати ігрову ситуацію й обирати найбільш ефективний спосіб розв'язання тактичних ігрових завдань через формування алгоритму рішення при жорстко лімітованому часі.

Розглядаючи функціональну структуру діяльності людини, до закономірностей розгортання тактичного мислення у футболі відносять сприйняття інформації в умовах обманних дій суперника, обробку інформації й ухвалення рішень у лімітованих часово-просторових умовах та реалізацію задумів в умовах протидії суперника [5; 9]. На зв'язок тактичного мислення та його рухової реалізації в процесі ігрової діяльності у своїх дослідженнях указували [3; 5]. Крім того, у своїх роботах, Г. А. Лисенчук [3], М. С. Полішкіс [6], А. Моран [10] наголошують, що техніко-тактична реалізація прийнятих тактичних рішень нерозривно пов'язана з рівнем зорово-моторної реакції, реакції на рухомий об'єкт, звук і реакції вибору.